

PEMIKIRAN HASSAN AL-BANNA DAN ORIENTASI POLITIK IKHWAN MUSLIMIN TERHADAP ISU PERMASALAHAN PALESTIN, 1931-1949

(The Al-Banna Hassan Ideology and The Political Orientation Of Muslims to The Palestinian Issue, 1931-1949)

Ahmad Dzulfahmi Muhamad & Kamaruzaman Yusoff

ABSTRAK

Isu permasalahan Palestin bermula dengan Perjanjian Sykes-Picot yang ditandatangani pada Mei 1916 yang telah meletakkan Palestin dibawah penguasaan British. Kesan daripada perjanjian ini telah membuka pintu penghijrahan bangsa Yahudi besar-besaran dari seluruh dunia ke Palestin. Kemelut yang berlaku ini telah menyebabkan gerakan politik yang berteraskan Islam iaitu Ikhwan Muslimin (IM) Mesir telah melibatkan diri dalam permasalahan ini. Sehubungan itu, makalah ini akan membincangkan mengenai pengaruh pemikiran Hassan al-Banna dalam pembentukan orientasi politik IM mengenai isu ini dari tahun 1931 sehingga tahun 1949. Dengan menggunakan pendekatan sejarah, analisis perbincangan adalah berdasarkan kepada penggunaan sumber primer terutama dokumen British dan di samping itu juga menggunakan sumber sekunder yang lain untuk menyokong perbincangan makalah ini. Hasil kajian mendapati bahawa pengaruh pemikiran al-Banna merupakan faktor utama yang mendorong kepada orientasi politik IM dalam isu permasalahan Palestin. Penyertaan IM dalam isu Palestin ini bermula dengan menghantar surat bantahan, menganjurkan kutipan dana, mengadakan persidangan mengenai Palestin, demonstrasi dan menyertai Perang Palestin pada 1948 dalam usaha untuk membantu membebaskan Palestin dari pendudukan Israel.

Katakunci: permasalahan palestine, pemikiran hassan al-banna, ikhwan muslimin, politik

ABSTRACT

The issue of Palestinian problems began with the Sykes-Picot Agreement signed in May 1916 which has placed Palestinians under British control. The impact of this agreement has opened the door of mass immigration from all over the world to Palestine. This crisis has led to a Muslim-based political movement, the Ikhwan Muslimin (IM), has been involved in this problem. In this regard, this paper will discuss the influence of Hassan al-Banna's thinking on the formation of IM's political orientation on this issue from 1931 to 1949. Using historical approaches, analysis of the discussion is based on the use of primarily primary sources of British documents and, in addition, using other secondary sources to support the discussion of this paper. The findings show that the influence of al-Banna's thinking is a major factor that has led to IM's political orientation in the issue of Palestinian problems. IM's participation in the issue of Palestine began by sending protests, organizing fundraising, holding a conference on Palestine, demonstrating and joining the Palestinian War in 1948 in an effort to help liberate Palestine from Israel's occupation.

Keywords: palestinian problems, hassan al-banna thought, muslim brotherhood, politic

PENDAHULUAN

Isu permasalahan Palestin bermula dengan Perjanjian Sykes-Picot yang ditandatangani pada Mei 1916 (Fromkin, 2000) telah memberikan British penguasaan ke atas Iraq, timur Jordan dan kawasan Haifa di Palestin, sementara Syria dan Lebanon diletakkan di bawah penguasaan Perancis. Walau bagaimanapun, bumi Palestin yang strategik dan sensitif diletakkan di bawah pengawasan antarabangsa. Pihak British sementara itu melakukan perundingan yang lebih serius dengan Pertubuhan Zionis Antarabangsa yang ditubuhkan pada 1897 (Gelvin, 2005). Sokongan British kepada Zionis sememangnya kuat tambahan pula Perdana Menteri Britain ketika itu David Lloyd George dan Setiausaha Luarnya, Arthur James Balfour merupakan penyokong kuat projek Zionis. Menteri Dalam Negeri British pada ketika itu juga, Herbert Louis Samuel dilahirkan dari keluarga Yahudi. Dengan segala usaha British ini maka siaplah Pengisytiharan Balfour pada 2 November 1917 di mana British berusaha mewujudkan sebuah negara Yahudi di Palestin (Huneidi, 2001).

Perisytiharan Balfour yang bertarikh 2 November 1917 merupakan kenyataan rasmi dasar kerajaan British yang menyokong penubuhan negara orang Yahudi di Palestin dengan syarat tidak merugikan hak sivil dan agama masyarakat bukan Yahudi di Palestin atau hak dan status yang dinikmati oleh bangsa Yahudi di negara lain. Perisytiharan ini dibuat melalui surat daripada Setiausaha Luar British Arthur James Balfour kepada pemimpin Yahudi British Lord Rothschild untuk dikirimkan kepada Persekutuan Zionis iaitu sebuah organisasi Zionis persendirian. Surat ini menggambarkan kedudukan yang diambil oleh Kabinet British seperti yang dipersetujui semasa mesyuarat pada 31 Oktober 1917. Ia juga menyatakan perisytiharan ini sebagai isyarat “simpati kepada aspirasi Zionis Yahudi.” (Schneer, 2011)

Di penghujung tahun 1917, British akhirnya berjaya menakluki selatan dan tengah Palestin termasuk Jerusalem yang ditawan sebelumnya pada 9 Disember 1917 (Gavish, 2005). Britain meneruskan polisi peluasan jajahan takluk mereka dengan menjajah utara Palestin, timur Jordan, Syria dan Lebanon antara bulan September hingga Oktober 1918. Menjelang hujung tahun 1920, Britain telah meletakkan seluruh bumi Palestin di bawah pemerintahan tentera walaupun kemudiannya Palestin diletakkan di bawah pentadbiran awam dengan perlantikan seorang Pesuruhjaya British. Penjajahan langsung Britain ke atas Palestin memberi kuasa penuh kepada Pesuruhjaya British dan menafikan rakyat Palestin akan hak pentadbiran sendiri mengikut perlembagaan. Sepanjang tempoh penjajahan ke atas Palestin dari tahun 1918 hingga 1948 dan polisi British terhadap imigrasi bangsa Yahudi yang telah membuka pintu penghijrahan seluas-luasnya kepada bangsa Yahudi dari seluruh dunia ke Palestin (Liebreich, 2004).

METODOLOGI PENYELIDIKAN

Metodologi yang digunakan dalam penyelidikan ini adalah berorientasikan pendekatan kualitatif dengan melibatkan kaedah penyelidikan kepustakaan dan berdasarkan pendekatan sejarah. Kaedah pertama yang digunakan ialah melakukan penyelidikan terhadap sumber primer iaitu dokumen rasmi, fail dan laporan perisikan seperti FCO 371 dan WO 201. Rujukan terhadap dokumen berkaitan telah banyak membantu penyelidik mendapatkan maklumat penting mengenai orientasi politik Ikhwan Muslimin dalam isu permasalahan Palestin.

Kaedah penyelidikan kedua yang digunakan ialah melakukan penyelidikan ke atas sumber sekunder. Penyelidikan ini penting bagi memastikan terdapat kesinambungan antara sumber primer dan sumber sekunder. Antara sumber sekunder yang digunakan adalah seperti buku, artikel

jurnal dan kertas kerja yang menyentuh mengenai Ikhwan Muslimin. Sumber ini boleh didapati di Perpustakaan Negara dan Perpustakaan Universiti seperti di Universiti Malaya, Universiti Kebangsaan Malaysia, Universiti Islam Antarabangsa dan Universiti Teknologi Malaysia.

LATAR BELAKANG HASSAN AL-BANNA

Nama penuh Hassan al-Banna ialah Hassan Ahmad Abdul Rahman al-Banna dan dilahirkan pada 14 Oktober 1906 di Mahmudiyah dalam daerah Buhairah Iskandariah (Mitchell, 1993). Ayah beliau ialah Syeikh Ahmad Abd al-Rahman al-Banna yang terkenal dengan al-Sa'ati kerana profesionnya sebagai tukang jam serta seorang ulama terkenal pada zamannya. Ayah al-Banna yang bertanggungjawab terhadap pendidikan awal al-Banna kerana sejak kecil lagi beliau dikelilingi dengan pelbagai buku agama yang terdapat di perpustakaan ayahnya. Al-Banna mendapat pendidikan formal peringkat rendah di sekolah al-Rashad al-Diniyyah. Beliau menimba ilmu di sekolah tersebut sejak berumur 8 tahun sehinggalah beliau bertukar ke sekolah al-I'dadiyyah semasa berusia 12 tahun (Leaman, 2015).

Pada usia 12 tahun, al-Banna sudah menghafal al-Quran. Beliau menyertai kumpulan Latihan Akhlak dan Jamaah al-Suluka al-Akhlaqi di sekolah. Beliau rajin menghadiri majlis zikir pimpinan al-Ikhwan al-Hasafiyah. Pada bulan Jun 1927 semasa berumur 21 tahun, Hasan al-Banna telah lulus dalam peperiksaan akhir dan berjaya menamatkan pengajiannya di Dar al-'Ulum di peringkat diploma. Selepas beliau bergraduasi, al-Banna telah dilantik sebagai guru bahasa Arab di sekolah rendah Ismailiyah, sebuah bandar kecil yang persekitarannya didiami oleh bangsa Eropah (Esposito & Shahin, 2013).

Pada usia 23 tahun, al-Banna menubuhkan gerakan IM di bandar Ismailiah pada Mac 1928. Selepas penubuhannya, IM telah mengasaskan *Madrasah al-Tahdhib* dan sistem kurikulumnya menekankan teknik membaca dan menghafal al-Quran mengikut hukum tajwid yang betul, mempelajari hadis dan Sejarah Islam. Setiap ahli IM juga akan mempelajari cara berpidato dan berdakwah (Agus, 1977). IM juga membina sebuah masjid dan dijadikan sebagai ibu pejabat yang dikenali sebagai *Dar al-Ikhwan* (Al-Banna, 1981). Pada tahun 1931, IM menubuhkan pula sekolah untuk pelajar lelaki yang dinamakan *Maahad Islam Hira* (Al-Banna, 2012) dan sekolah untuk pelajar wanita yang diberi nama *Madrasah Ummahat al-Mu'minin* pada tahun 1932 (Rafiabadi, 2007).

IM juga berjaya mengembangkan operasinya dengan menubuhkan cawangan di Pelabuhan Said, Suez, Abu Suwayr dan di Shubra al-Khit (Al-Jundi, 2012). Keahlian IM telah meningkat dengan begitu mendadak di mana pada permulaannya hanya lima cawangan diasaskan pada tahun 1930 dan meningkat menjadi 15 cawangan pada tahun 1932 serta seterusnya menjadi 300 cawangan pada 1938 (Munson, 2001). Pada tahun 1940, cawangan IM telah bertambah sebanyak 500 buah dan meningkat sehingga 2000 buah menjelang tahun 1949 dengan jumlah keahlian antara 300,000 hingga 600,000 ahli yang aktif (Trager, 2011). Setelah 19 tahun berkhidmat sebagai guru, al-Banna telah meletakkan jawatannya demi untuk merealisasikan impiannya dalam gerakan ini. Hasil kegigihan beliau, gerakan dakwah beliau mendapat sambutan di Mesir dan di setiap pelusuk negara-negara Islam. Pada tahun 12 Februari 1949, al-Banna meninggal dunia setelah ditembak mati oleh polis rahsia kerajaan berikutan kematian Perdana Menteri al-Nuqrashi Pasha pada 1948 (WO 201/2647, 1944).

PEMIKIRAN HASSAN AL-BANNA

Pemikiran IM dalam isu permasalahan Palestin banyak dipengaruhi oleh pengasasnya Al-Banna. Pandangan al-Banna mengenai isu Palestin dinyatakan dalam akhbar terbitan IM iaitu *Ikhwan al-Muslimin* pada 6 Jun 1936 dengan menyatakan:

“Rakyat Palestin adalah saudara kita, sesiapa yang berhenti membantu Palestin samalah seperti berhenti mempertahankan Allah swt dan Rasul-Nya serta tidak mempertahankan Islam dan sesiapa yang membantunya dengan usaha dan wang ringgitnya maka mereka telah mempertahankan Allah swt, Rasul-Nya dan juga Islam” (El-Awaisi, 1998).

Bukan itu sahaja, al-Banna juga ada memberi kenyataan mengenai permasalahan Palestin dalam artikel yang diterbitkan dalam majalah *al-Nadhir* pada 25 Mac 1937 iaitu:

“Palestin bukanlah masalah yang hanya berkaitan dengan entiti geografi semata-mata tetapi ia lebih daripada isu Islam yang sedang kita hadapi. Palestin merupakan salah bahagian Islam yang tercedera, mana-mana bahagian yang tidak merasai kesakitan dan penderitaan Palestin, maka ia bukan terdiri daripada bahagian tersebut” (Ibid).

Selain itu, Al-Banna dalam Mukhtamar Kelima IM pada tahun 1939 telah mengisytiharkan bahawa tanah air Islam tidak terpisah dan segala usaha pencerobohan terhadap salah satu bahagian darinya bermaksud pencerobohan terhadap keseluruhannya. Beliau menyatakan bahawa;

“Umat Islam mesti berusaha untuk membebaskan negara yang dicerobohnya. Sesungguhnya British telah menjajah bumi Palestin. Palestin merupakan tanah air kepada setiap Muslim lantaran merupakan tanah para Anbiya. Umat Islam wajib membebaskannya dari kuasa perampasannya sepertimana wajib ke atas penduduknya membebaskannya dari orang yang merampasnya” (Al-Banna, 1994).

Kenyataan di atas membuktikan bahawa pendirian al-Banna mengenai isu Palestin amat diberi perhatian olehnya. Pemikirannya telah mempengaruhi segala orientasi IM dalam membawa isu permasalahan ini dengan lebih serius sejak dari penubuhan gerakan ini.

PENGLIBATAN AWAL POLITIK IKHWAN MUSLIMIN

Pada tahun 1930-an, hanya beberapa tahun selepas penubuhan IM, gerakan ini telah mula membincangkan dan menekankan akan kepentingan Palestin dalam konteks umat Islam dalam setiap aktivitinya. Pada Disember 1931, sebuah kertas kerja telah dihantar oleh al-Banna ke

Kongres Islam mengenai permasalahan Palestin ini melalui Mufti Haj Al-Amin al-Husayni. Kertas kerja ini membincangkan mengenai beberapa isu yang berkaitan dengan Palestin iaitu mengenai pendudukan Yahudi di Palestin, bantuan ekonomi, pendidikan agama dan perlindungan tanah suci tersebut (Kramer, 1986). Pendirian IM terhadap isu Palestin semakin kuat selepas berlangsungnya Muktamar IM yang kedua pada 1933 dan ketiga pada 1935 dengan menyatakan bahawa isu Palestin ini merupakan permasalahan utama dalam Islam (Al-Atawneh & Ali, 2018).

Selepas berlangsungnya Muktamar IM yang ketiga pada Mac 1935, gerakan ini telah mula melibatkan dalam hal ehwal Palestin secara langsung apabila adik al-Banna iaitu Abd al-Rahman serta sahabatnya iaitu Muhammad Asad al-Hakim dan Abd al-Aziz al-Tha' alibi melawat Palestin dan berjumpa dengan kepimpinan Palestin iaitu Haji Amin al-Husayni (Mattar, 1998). Komitmen IM terhadap Palestin didorong oleh doktrin dan kepercayaan kepada konsep satu negara Islam dan persaudaraan seluruh umat Islam dan yang paling penting untuk melibatkan diri dalam jihad pada jalan Allah (Harub, 2000). Lawatan ini juga mencerminkan kebimbangan IM sebagai rakyat Mesir yang berbangsa Arab Muslim mengenai perkara berlaku terhadap Palestin. Selepas berlangsung Muktamar IM ketiga juga, IM telah menubuhkan sebuah unit pengakap yang mana aktivitinya termasuk dengan latihan fizikal. Pada 1936, sukarelawan IM telah menyertai serangan ke atas kepentingan British dan Yahudi yang dikenali sebagai Pemberontakan 1936. Pemberontakan ini merupakan salah satu revolusi terbesar dalam sejarah Palestin adalah disebabkan pembunuhan dua orang Yahudi pada 15 April 1936 yang dilakukan oleh kumpulan *al-Jihadiyyah* yang dipimpin oleh Sheikh Farhan al-Sa'di (Kedourie & Haim, 1982).

Peristiwa ini kemudiannya mencetuskan ketegangan antara orang Arab dan Yahudi. Pihak nasionalis berikrar akan meneruskan revolusi ini sehinggalah tuntutan asas mereka dipenuhi, antaranya pembentukan kerajaan Palestin yang bebas dan demokratik, menghentikan penghijrahan Yahudi dan penjualan tanah rakyat Palestin kepada Yahudi. Melalui permintaan raja dan pemerintah negara Arab, pihak nasionalis bersetuju menghentikan revolusi ini dalam bulan Oktober 1936 untuk membolehkan Suruhanjaya Peel menjalankan siasatan ke atas keadaan yang berlaku di Palestin (Bar-On, 2004).

Pada Julai 1937, setelah keluarnya laporan Suruhanjaya Peel yang menyokong pembahagian Palestin dengan Israel, IM dengan sedaya upaya mereka telah menerbitkan artikel edisi terkini dalam penerbitan IM yang menyokong Palestin. Selain itu, IM juga mengedarkan risalah politik di universiti, kedai, kafe serta menggantung sepanduk yang mengutuk kekejaman yang berlaku di Palestin. Aktivis anti Zionis juga bersama-sama IM membantu memboikot perniagaan orang Yahudi di Mesir (Shavit & Winter, 2016).

BANTUAN DANA KEWANGAN

Dalam usaha IM untuk membantu penduduk Palestin dari segi kewangan, pada tahun 1931 gerakan ini telah menubuhkan sebuah tabung yang diberi nama Tabung Jerusalem yang bertujuan untuk mengutip dana dan sumbangan berbentuk kewangan untuk disalurkan kepada para pejuang Palestin. Pada tahun 1936 pula, IM telah menubuhkan sebuah Jawatankuasa Bantuan Palestin untuk memungut sumbangan kewangan daripada umat Islam dalam usaha untuk membiayai dan membantu perjuangan penduduk Palestin. Al-Banna juga mengeluarkan fatwanya yang membenarkan sumbangan daripada zakat untuk Palestin. Tujuan utama IM memungut dana adalah

untuk melancarkan propaganda besar-besaran bagi membantu Palestin dan menganjurkan demonstrasi anti British (Bartal & Rubinstein-Shemer, 2017).

IM yang diketuai oleh al-Banna juga telah menubuhkan sebuah Pertubuhan Bantuan untuk Mangsa Palestin al-Qirsh pada bulan Januari 1939. Organisasi juga bertujuan untuk memberikan kesedaran kepada rakyat Mesir dan mengambil berat dengan isu Palestin. Selain itu, objektif utama pertubuhan ini diasaskan adalah untuk memberi bantuan kewangan kepada penduduk Palestin dalam usaha membantu perjuangan Briged Izz al-Din Qassam dan Pemberontakan Arab (Al-Atawneh & Ali, 2018).

SURAT BANTAHAN DAN KRITIKAN

Dalam menghadapi isu permasalahan Palestin ini, sempena peringatan ulang tahun Deklarasi Balfour yang ke 20 pada tahun 1937, al-Banna yang merupakan Mursyidul Am IM juga telah mengutus surat bantahan kepada Duta British di Mesir menuntut menghentikan kemasukan Yahudi ke Palestin dan penubuhan sebuah negara Israel. Beliau juga memberi amaran kepada British jika tidak mematuhi tuntutan ini, hubungan persahabatan dengan dunia Muslim hilang untuk selamanya. Pada masa yang sama, al-Banna juga menyeru kepada kerajaan Mesir untuk bersama-sama menyelesaikan masalah ini dan mengelakkan pencerobohan terhadap penduduk Arab Palestin. Pada 15 September 1939, Al-Banna sekali lagi mengutus surat kepada Perdana Menteri Ali Maher agar beliau boleh menekan pihak British agar menghentikan imigrasi orang Yahudi ke Palestin. Selain itu, dalam surat tersebut menyatakan bahawa agar pihak British dapat memberi pengiktirafan kemerdekaan kepada Palestin sebagai sebuah negara Arab dan Islam serta mengampunkan semua banduan dan pejuang Arab (Shavit & Winter, 2016).

Semasa pentadbiran al-Nuqrashi Pasha, IM terus mengkritik dan memperhebatkan lagi kritikan menerusi artikel di dalam bahan bercetak termasuk akhbar milik mereka. Al-Banna berterusan menulis artikel dan mengkritik program kerajaan yang bertujuan menyedarkan mereka tentang layanan yang diberikan kepada IM termasuklah tindakan menutup sekolah mereka, menangkap dan layanan buruk dari pihak kerajaan itu (Al-Husaini, 1981). Tambahan lagi, IM juga secara rasmi memberi bantuan serta kempen memungut dana untuk disalurkan kepada penduduk Palestin di dalam rusuhan yang berlaku antara tahun-tahun 1936-1937. Semasa teretusnya Perang Dunia Kedua, ahli IM dan timbalan kepada hal ehwal ketenteraan mereka iaitu Mahmud Labib telah dihantar ke Palestin bagi membantu orang awam menjalani latihan ketenteraan sehingga di arah keluar dari Palestin oleh pihak berkuasa British pada tahun 1947 (Mitchell, 1993).

Hubungan antara IM dengan kerajaan telah bertambah buruk berikutan daripada pembahagian negara Palestin menerusi dekri Majlis Keselamatan. Selepas Majlis Keselamatan meluluskan dekri tersebut, aktiviti IM telah lebih tertumpu kepada hal ehwal Palestin di samping program di Mesir sendiri. Dalam pada itu, al-Banna sendiri telah menyertai Salih Harb Pasha dari YMMA dan Muhammad Aluba Pasha untuk membentuk Jawatankuasa Lembah Nil yang bertujuan untuk mengumpul wang dan senjata kepada sukarelawan yang direkrut secara terbuka bagi menyelamatkan Palestin. Mustafa Mukmin merupakan ahli IM yang menjadi wakil mereka di dalam jawatankuasa berkenaan (Ibid).

IM juga telah menggerakkan kesedaran politik mengenai isu Palestin ini dengan menghantar aktivis IM ke beberapa buah masjid untuk memberitahu dan menjelaskan kepada umat Islam mengenai kekejaman, keganasan serta kekerasan yang dilakukan oleh British terhadap penduduk Palestin. Selain itu, pada 1936 juga, IM telah menyebarkan hampir sepuluh ribu salinan buku al-

Banna yang bertajuk “Api dan kemusnahan Palestin” yang memuatkan dokumen pelbagai jenayah yang dilakukan oleh British kepada umat Islam di Palestin. Antara dokumen yang dimuatkan dalam buku tersebut adalah berkaitan dengan pencerobohan oleh British ke dalam rumah penduduk Palestin dan mengoyak serta memijak mushaf al-Quran. IM juga menggambarkan terdapat hampir lebih 50 dokumen jenayah dan kekerasan yang dilakukan oleh British terhadap penduduk Palestin. Tambahan lagi, IM juga telah mengedarkan banyak risalah mengenai isu Palestin dan al-Banna sendiri memberi penerangan lanjut mengenai perkara ini (Cook, 2011). Penyebaran buku dan risalah ini telah menyebabkan al-Banna ditahan oleh pihak berkuasa Mesir.

PENGANJURAN PERSIDANGAN MENGENAI ISU PALESTIN

IM juga telah menganjurkan beberapa persidangan mengenai isu Palestin dan salah satunya gerakan ini telah menganjurkan Persidangan Antarabangsa untuk Palestin pada Oktober 1938. Terdapat beberapa delegasi yang menyertai kongres ini iaitu dari Mesir, Iraq, Syria, Lubnan dan Sudan. Persidangan ini bertujuan untuk membincangkan akan tanggungjawab umat Islam dalam membantu menyelesaikan permasalahan Palestin ini. Persidangan ini telah meluluskan beberapa resolusi yang berkaitan dengan kewajipan pihak British menjaga hak penduduk Palestin dan menentang kewujudan entiti haram Israel di tanah Palestin (Bartal & Rubinstein-Shemer, 2017).

Selain itu, aktiviti politik berkaitan isu Palestin ini juga telah dimanifestasikan dalam sebuah persidangan di Palestin. Persidangan tersebut telah diadakan di Haifa pada Oktober 1946 untuk membincangkan mengenai permasalahan yang signifikan ini dan telah dihadiri oleh wakil dari Lubnan dan Jordan. Terdapat beberapa keputusan penting telah dicapai dalam usaha menyelesaikan isu Palestin ini iaitu dengan mengambil tanggungjawab sepenuhnya daripada British. Selain itu, para perwakilan juga bersetuju untuk menyokong segala usaha untuk menyelamatkan tanah Palestin, mengundi untuk tidak mengiktiraf hak Yahudi terhadap Palestin dan membuka dengan lebih banyak cawangannya di Palestin (Al-Atawneh & Ali, 2018).

Selepas persidangan ini, hampir 20 cawangan IM telah ditubuhkan di Palestin yang terletak di Gaza, Jaffa, Haifa, Qalqiya, Lod, Nablus, Tulkarem, Silwad dan Majdal. Aktivis IM iaitu Said ramadan telah menubuhkan cawangan IM Palestin di Jerusalem pada 1945 (Levitt, 2007) dan pada tahun 1947, terdapat 38 cawangan yang telah ditubuhkan dengan mempunyai ahli sebanyak 10,000 orang (Abu-Amr, 1993).

DEMONSTRASI

Dalam usaha untuk memberi kesedaran kepada umat Islam mengenai permasalahan Palestin ini dan ingin memberi tekanan kepada pihak penjajah, IM telah menganjurkan beberapa siri demonstrasi sebagai usaha menentang penubuhan negara Israel di Palestin. Pada bulan Mei 1936, IM telah menyeru rakyat Mesir untuk memboikot Yahudi Mesir (Jankowski, 1980) kerana isu Palestin (WO 201/2647, 1944). Pada bulan September 1936, pertama kali contengan anti-Yahudi muncul di dinding kawasan Yahudi di Pelabuhan Said selepas lawatan Presiden Persatuan Belia Islam Palestin iaitu Saleh Harb Pasha. Syor yang diumumkan oleh Suruhanjaya Peel dalam bulan Julai 1937 yang mencadangkan penubuhan negara Israel dalam tanah Palestin telah ditentang oleh rakyat Palestin dan juga Mesir (Mayer, 1980).

Suruhanjaya ini diketuai oleh Lord William Peel mengesyorkan satu rumusan yang telah mengubah nasib penduduk Arab Palestin. Suruhanjaya Peel ini juga mencadangkan supaya

Wilayah Mandat Palestin yang ditadbir oleh Britain dibahagi kepada dua negara, Yahudi dan Arab, tetapi ditolak oleh Palestin sehingga berlakunya pemberontakan Arab 1936-1939 (El-Hasan, 2010).

Kesan daripada syor ini, pada tahun 1938, serangan ke atas penduduk Yahudi tempatan meningkat secara ketara. Situasi keganasan berlaku dalam demonstrasi pelajar di Kaherah, Iskandariah dan Tanta pada April dan Mei 1938 (Patai, 1971). Bukan itu sahaja, kedengaran juga suara melaungkan “Jatuhkan Yahudi” dan “Yahudi keluar dari Mesir dan Palestin” dan menyebabkan pihak polis terpaksa menghalang penunjuk perasaan daripada memasuki kawasan Yahudi di Kaherah. Semasa berlangsungnya Kongres Parlimen Sedunia untuk mempertahankan Palestin yang diadakan di Kaherah pada bulan Oktober 1938, terdapat bahan kempen anti zionis dan Anti-Semitik telah diedarkan secara terbuka termasuk terjemahan karya Hitler iaitu ‘Mein Kampf’ dan ‘Protokol Zion Lama’ dalam bahasa Arab (FO 371/21998, 1938). Selain itu juga, risalah juga diedarkan dan menyeru pemboikotan terhadap perkara yang berkaitan dengan Yahudi seperti barangan, kedai dan pasar raya yang berkaitan. Pada Julai 1939, Misr al-Fatat telah mewujudkan Jawatankuasa Khas Boikot yang bertujuan untuk menyenaraihitamkan tiga peniaga Yahudi kepada umat Islam (FO 371/21883, 1939).

Kempen anti-Yahudi juga tidak terhenti setakat itu sahaja dan pada November 1944, wakil IM telah mengadakan perbincangan bersama dengan Fuad Abaza. Perbincangan ini dilakukan adalah untuk mengadakan demonstrasi untuk memprotes deklarasi pro Zionis yang dibuat oleh dua parti utama di Amerika Syarikat. Pada 2 November 1945, IM bersama dengan Liga Arab telah menganjurkan demonstrasi besar-besaran dengan diketuai al-Banna yang telah disertai lebih 100,000 rakyat Mesir. Demonstrasi ini bermula dari al-Azhar dan berakhir di Dataran Abidin (El-Awaisi, 1998).

Al-Banna memberikan ceramah bergerak dengan mengecam hasrat Zionis yang ingin menubuhkan negara Israel di Palestin. IM juga mengadakan demonstrasi ini di sekitar Mesir seperti Amiri, Suez, Iskandariah, Mansura dan Tanta. Berikutan demonstrasi ini beberapa cawangan IM menghantar telegram dan memo berkenaan dengan perkara ini kepada Kedutaan British, Kedutaan Amerika di Kaherah, Perdana Menteri Mesir dan Setiausaha Agung Liga Arab. Semasa demonstrasi berlaku di Kaherah dan Iskandariah, beberapa kedai orang Yahudi telah dirompak. Selain itu, kafe, hotel dan kelab malam dalam kawasan orang Eropah di Iskandariah juga telah diserang dan telah menyebabkan lima orang terbunuh dan 200 mengalami kecederaan. Bukan itu sahaja, bangunan dan kenderaan milik Tentera Laut Diraja British juga mengalami beberapa kerosakan dan dua anggotanya turut cedera (FO 371/45928, 1945).

Al-Banna telah mengutuk kes rompakan yang berlaku semasa demonstrasi dan memberi amaran kepada pengikutnya supaya tidak mengambil bahagian di dalamnya. Salih Ashmawi menuduh samseng jalanan dan sesetengah orang Yahudi yang terlibat dalam rompakan itu dan menegaskan bahawa orang Yahudi bertanggungjawab memulakan serangan dan mereka sendiri yang juga memulakan tembakan ke arah penunjuk perasaan dalam kawasan Yahudi di Kaherah (El-Awaisi, 1998). Kesan daripada demonstrasi ini, IM menyifatkan kerajaan Mesir sebagai kerajaan penjajah dan bukan kerajaan Arab Mesir. Tiada keraguan lagi mengenai perkara ini apabila IM melihat kepada sokongan rakyat dalam demonstrasi 1945 dan kerosakan yang berlaku disebabkan oleh orang asing terutamanya British dengan jelas mendorong kerajaan Mesir untuk mengharamkan pembaharuan yang dibawa (FO 371/45928/J4078, 1945). Walau bagaimanapun, IM tidak pernah lupa untuk mengingatkan rakyat Mesir mengenai kesengsaraan rakyat Palestin kesan daripada Perisytiharan Balfour (Hurewitz, 1975).

Pada awal November 1947, IM telah menyertai Parti al-Misr dan Parti al-Watani yang menganjurkan demonstrasi menentang segala bentuk pembangunan oleh Yahudi di Palestin. IM sendiri telah menubuhkan pusat latihan Jihad sebagai usaha untuk mempertahankan Palestin dari jatuh ke tangan Yahudi (Abdelnasser, 1994). Pada 29 November 1947, IM dan para pelajar telah berdemonstrasi terlebih dahulu di Kaherah, Iskandariah dan Zayazig selepas keputusan Resolusi PBB mengenai pembahagian Palestin (Helbawy, 2012). Peserta demonstrasi ini telah melaungkan slogan menentang Amerika, Rusia dan Yahudi, manakala al-Banna menghantar mesej kepada Grand Rabbi menggesa Yahudi Mesir untuk mengambil bahagian dalam perjuangan untuk Palestin bersama dengan orang Mesir (Levenberg, 1993). Pada 4 Disember, hampir 15,000 pelajar berdemonstrasi di Kaherah dan melakukan rusuhan yang diketuai oleh IM merosakkan kereta api dan menyerang Universiti Amerika, Sekolah Tinggi Perancis dan sekolah Greek dan telah menyebabkan 50 orang perusuh ditangkap polis (Makdisi, 2010).

Selain itu, demonstrasi pelajar di Iskandariah juga telah melaungkan slogan anti orang asing di hadapan Konsulat Amerika dan Bank Barclays dan 5,000 orang penunjuk perasaan merusuh di Konsulat British dengan membaling batu manakala di Konsulat Belanda polis berjaya menggagalkan rusuhan tersebut. Sebanyak 20,000 peserta yang berkumpul untuk mendengar al-Banna, Azzam Pasha dan Saleh Harb berucap mengenai permasalahan Palestin ini pada 5 Disember (Levenberg, 1993). Pada hari yang sama juga (Kramer, 1989), kerajaan telah mengisytiharkan darurat di Kaherah dan mengharamkan demonstrasi seterusnya yang dijadualkan akan diadakan pada 14 Disember (FO 371/62994, 1947). Walau bagaimanapun, demonstrasi ini berjaya diadakan Kaherah dan al-Banna mengesahkan tawaran yang dibuatnya untuk menghantar 10,000 sukarelawan ke Palestin (El-Awaisi, 1998).

PENGLIBATAN DALAM PERANG PALESTIN

Populariti IM di Palestin semakin meningkat terutamanya selepas penyertaan IM dalam perang Palestin pada tahun 1948 kerana sukarelawan IM yang banyak menyertai perang tersebut. Pada April 1948, sebelum tamatnya mandat British ke atas Palestin dan sebelum beberapa minggu tercetusnya peperangan, IM Mesir telah menghantar tiga batalion sukarelawan (Ghanem, 2001). Majoriti sukarelawan tersebut merupakan ahli IM. Tiga batalion ini diketuai oleh Leftenan Kolonel Ahmad Abd al-Aziz, Leftenan Kolonel Abd al-Jawwad Tabbala dan Kapten Mahmud Abdu' (Syed, 2002). Selain itu, IM Jordan juga menghantar pasukannya yang diketuai oleh Abd Latif Abu Qura dan pasukan IM dari Syria di bawah Mustafa al-Siba'i. Bilangan sukarelawan IM dari Mesir, Syria, Jordan, Palestin dan negara berjumlah 471 orang. Menurut al-Banna, terdapat 1500 orang sukarelawan yang ada di Palestin pada Mac 1948 (Abu-Amr, 1994). Pada 6 Mei 1948, IM telah mengadakan mesyuarat berkenaan isu Palestin dan bersetuju memutuskan untuk melancarkan jihad melawan Yahudi dan akan mempertahankan tanah Palestin dari dicerobohi (Rinehart, 2013).

Di dalam Perang Palestin ini, IM telah berjuang bersama-sama dengan rakyat Palestin menentang Zionis di Negev walaupun sebelum penghantaran anggota sukarelawan oleh Liga Arab. Walaupun sebahagian dari mereka telah dihalang oleh kerajaan Mesir dari menuju ke Palestin. Namun di kalangan mujahid yang berjaya ke sana telah berjuang dengan gagah menentang Zionis. Sungguh malang kerana kepulauan mereka bukan disambut sebagai pejuang tetapi sebaliknya ditangkap dan dipenjarakan oleh kerajaan Mesir. Selepas ketibaan Jeneral Ahmad Abd al-Aziz dan setelah tercetusnya peperangan dalam bulan Mei 1948, anggota IM telah berjuang bersama-sama

dengan pasukan sukarelawan menentang Zionis termasuk usaha untuk mempertahankan Jerusalem dan Bethlehem (Mitchell, 1993).

Sukarelawan yang paling bersemangat berjuang dalam peperangan tersebut adalah anggota IM sendiri (Al-Sadat, 1976). Peperangan tersebut telah mengubah tumpuan aktiviti IM iaitu beralih keluar dari sempadan Mesir tetapi telah memberikan anggota IM suatu pengalaman yang tidak ternilai harganya iaitu di dalam taktik peperangan secara gerila dan teknik pengganas. Pengalaman tersebut diperoleh dengan cara memerhatikan taktik yang digunakan oleh pihak Israel di dalam peperangan yang sebenar di mana IM telah terlibat secara langsung sebagai sukarelawan (Harris, 1964).

Walau bagaimanapun, peperangan ini berakhir dengan kekalahan pihak tentera Arab kerana tentera yang seramai 24,000 orang tidak mampu menandingi kekuatan tentera pengganas Yahudi seramai 70,000 orang yang lengkap bersenjata (Zainur & Mohamad, 2004). Tentera Arab ini pula lemah dari segi pengalaman berperang dan tidak ada koordinasi yang baik antara mereka. Dengan kekalahan yang mengaibkan tentera Arab dalam peperangan ini, diikuti dengan penaklukan 78 peratus bumi Palestin, Yahudi telah mengisytiharkan pembentukan negara Israel pada 15 Mei 1948 (Pappe, 1994). Walau bagaimanapun, pengisytiharan sebagai negara sebenarnya telah digembar-gemburkan oleh Israel sehari sebelum itu lagi (Cattan, 1976). Sejak penubuhannya secara rasmi, pelbagai usaha yang dilakukan oleh Israel terutama untuk menguasai Jerusalem Timur iaitu kawasan di mana terletak Masjid al-Aqsa dan Qubba al-Sakhrah (Mohd Roslan, 2010).

KESIMPULAN

Pemikiran al-Banna mengenai isu permasalahan Palestin amat memainkan peranan penting dalam mempengaruhi dan membentuk orientasi politik IM. Pada pandangan beliau, isu ini telah menjadi satu permasalahan yang penting bagi umat Islam keseluruhannya dan bukan hanya terhadap kepada Palestin semata-mata. Pendirian IM mengenai permasalahan Palestin semakin kuat setelah gerakan ini mengadakan hubungan dengan kepimpinan Palestin dan mendapat sokongan daripada umat Islam khususnya. Dalam tempoh al-Banna menerajui IM, gerakan ini telah melibatkan dengan pelbagai aktiviti politik seperti mengutus surat bantahan dan mengkritik setiap dasar yang dilaksanakan oleh penjajah dan juga pemerintah Mesir dalam usaha membantu menyelesaikan isu Palestin.

Selain itu juga, IM juga telah melaksanakan pelbagai aktiviti dan orientasi politik seperti memungut dana kewangan, menganjurkan persidangan, berdemonstrasi dan menyertai perang Palestin dalam usaha membantu perjuangan rakyat Palestin untuk mempertahankan tanah air mereka daripada penjajahan Israel yang dibantu oleh pihak British. Kesannya, pengaruh yang di bawa oleh al-Banna bersama dengan gerakannya sedikit sebanyak telah membuatkan pihak penjajah terutamanya British dan Israel merasa terganggu. Mereka telah merencanakan beberapa rancangan untuk mengendurkan tekanan yang di bawa oleh IM ini dengan memberikan tekanan kepada pihak pemerintah Mesir agar mengehadkan segala aktiviti dan orientasi politik IM terutamanya mengenai isu Palestin. Pihak pemerintah Mesir telah membubarkan gerakan ini pada tahun 1948 dan pada tahun 1949, al-Banna telah dibunuh oleh polis rahsia kerajaan dalam usaha untuk mengurangkan pengaruh IM dalam konteks politik di Mesir dan di Palestin khususnya.

RUJUKAN

- Abdelnasser, Walid Mahmoud. (1994). *The Islamic Movement in Egypt: Perceptions of International Relations, 1967-1981*, London: Kegan Paul International.
- Abu-Amr, Ziad. (1993). "A Historical and Political Background," *Journal of Palestine Studies*, 22(4), 5-9.
- Abu-Amr, Ziad. (1994). *Islamic Fundamentalism and the West Bank and Gaza: Muslim Brotherhood and Islamic Jihad*, Bloomington: Indiana University Press.
- Agus Hakim, (1977). *Riwayat Hidup Hasan Al-Banna*, Kota Bharu: Pustaka Aman Press.
- Al-Atawneh, Muhammad. (2018). *Islam in Israel: Muslim Communities in Non-Muslim States*, New York: Cambridge University Press.
- Al-Banna, Hasan. (1989). *Detik-detik Hidupku*, Terj. Wan Jaffree Wan Sulaiman, Kuala Lumpur: Pustaka Salam.
- Al-Banna, Hasan. (2012). *Himpunan Risalah Imam Hasan al-Banna*, Terj. Salehan Ayub, Batu Caves: Pustaka Salam.
- Al-Husaini, Ishak Musa. (1981). *The Moslem Brethren: The Greatest of Modern Islamic Movements*, Westport: Hyperion Press.
- Al-Jundi, Anwar. (2012). *Biografi Hasan Al-Banna; Imam dan Mujaddid yang Menuai Mati Syahid*, Terj. Khalifaturrahman Fath, Kuala Lumpur: Alam Raya Enterprise Sdn. Bhd.
- Al-Sadat, Anwar. (1976). *Pemberontakan di Lembah Nil*, Terj. Ahmad Boestamam, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Bar-On, Mordechai. (Ed.), (2004). *A Never-ending Conflict: A Guide to Israeli Military History*, Westport: Praeger.
- Bartal, Shaul., Rubinstein-Shemer, Nesy. (2017). *Hamas and Ideology: Sheikh Yūsuf al Qaradāwī on the Jews, Zionism and Israel*, New York: Routledge.
- Cattan, Henry. (1976). *Palestine and International Law the Legal Aspect of the Arab-Israeli Conflict*, London: Longman Group.
- Cook, Steven A. (2011). *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*, New York: Oxford University Press.
- Davidson, Lawrence. (2013). *Islamic Fundamentalism: An Introduction*, 3rd Edition, California: Praeger.
- El-Awaisi, Abd al-Fattah Muhammad. (1998). *The Muslim Brothers and the Palestine Question, 1928-1947*, London: Tauris Academic Studies.
- El-Hasan, Hasan Afif. (2010). *Israel Or Palestine? Is the Two-state Solution Already Dead?: A Political and Military History of the Palestinian-Israeli Conflict*, New York: Algora Publishing.
- Esposito, John L., & Shahin, Emad El-Din. (Eds.), (2013). *The Oxford Handbook of Islam and Politics*, New York: Oxford University Press.
- FO 371/21883, (1939). *Palestine: Internal Matters*.
- FO 371/21998, (1938). *Political: Egyptian: Egypt and Sudan*.
- FO 371/45928, (1945). *Anglo-Egyptian Relations: Treaty Revision: Political Situation*.
- FO 371/45928/J4078, (1945). *Anglo-Egyptian Relations: Treaty Revision: Political Situation*
- FO 371/62994, (1947). *Unrest in Egypt: Anti-British Demonstrations and Incidents*.
- Fromkin, David. (2000). *A Peace to End All Peace: The Fall of the Ottoman Empire and the Creation of the Modern Middle East*, London: Phoenix.

- Gavish, Dov. (2005). *A Survey of Palestine under the British Mandate, 1920-1948*, London: Routledge.
- Gelvin, James L. (2005). *The Israel-Palestine Conflict One Hundred Years of War*, New York: Cambridge University Press.
- Ghanem, Asad. (2001). *The Palestinian-Arab Minority in Israel, 1948-2000, A Political Study*, Albany: State University of New York Press.
- Gil, Moshe. (1992). *A History of Palestine, 634-1099*, New York: Cambridge University Press.
- Harris, Christina P. (1964). *Nationalism and Revolution in Egypt: The Role of the Muslim Brotherhood*, The Hague: Hoover Institution Publications.
- Harub, Khalid. (2000). *Hamas: Political Thought and Practice*, Washington: Institute for Palestine Studies.
- Hroub, Khaled. (Ed.), (2012). *Political Islam: Context Versus Ideology*, London: Saqi Books.
- Huneidi, Sahar. (2001). *A Broken Trust: Herbert Samuel, Zionism and the Palestinians*, New York: I.B. Tauris.
- Hurewitz, J.C. (Ed.), (1975). *The Middle East and North Africa in World Politics: A Documentary Record*, New Haven: Yale University Press.
- Jankowski, James P. (1975). *Egypt's Young Rebels: "Young Egypt," 1933-1952*, Stanford: Hoover Institution Press.
- Jankowski, James P. (1980). *Egyptian Responses to the Palestine Problem in the Interwar Period*, *International Journal of Middle East Studies*, 12, 1-38.
- Kramer, Martin S. (1986). *Islam Assembled: the advent of the Muslim congresses*, New York: Columbia University Press.
- Kramer, Gudrun. (1989). *The Jews in Modern Egypt, 1914-1952*, London: I.B. Tauris.
- Leaman, Oliver. (Ed.). (2015). *The Biographical Encyclopedia of Islamic Philosophy*, London: Bloomsbury Academic.
- Levenberg, Haim. (1993). *Military Preparations of the Arab Community in Palestine, 1945-1948*, London: Frank Cass.
- Levitt, Matthew. (2007). *Hamas: Politics, Charity, and Terrorism in the Service of Jihad*, London: Yale University Press.
- Liebreich, Freddy. (2004). *Britain's Naval and Political Reaction to the Illegal Immigration of Jews to Palestine, 1945-1948*, New York: Routledge.
- Makdisi, Ussama Samir. (2010). *Faith Misplaced: The Broken Promise of U.S.-Arab Relations: 1820-2001*, New York: Public Affairs.
- Maszlee Malik, (2006). *20 Persoalan Asas Palestin*, Kuala Lumpur: JIM International,
- Mattar, Philip. (1998). *The Mufti of Jerusalem: Al-Hajj Amin al-Husayni and the Palestinian National Movement*, New York: Columbia University Press.
- Mayer, Thomas. (1980). *Egypt and the Palestine Question 1936-1945*, London: University of London.
- Mitchell, Richard P. (1993). *The Society of the Muslim Brothers*, New York: Oxford University Press.
- Mohd Roslan Mohd Nor, (2010). "Konflik Israel-Palestin dari aspek Sejarah Moden dan langkah pembebasan dari cengkaman Zionis," *Jurnal Al-Tamadun*, 5, 73-92
- Munson, Ziad. (2001). *Islamic Mobilization: Social Movement Theory and the Egyptian Muslim Brotherhood*, *The Sociological Quarterly*, Berkeley: University of California Press, 42(4), 487-510.

- Pappe, Ilan. (1994). *The Making of the Arab-Israeli Conflict, 1947-51*, London: I. B Tauris.
- Patai, Raphael. (1971). *Encyclopedia of Zionism and Israel* Vol. 1, New York: Herzl Press.
- Rafiabadi, Hamid Naseem. (2007). *Challenges to religions and Islam: A study of Muslim Movements, Personalities, Issues and Trends*, New Delhi: Sarup & Sons.
- Rinehart, Christine Sixta. (2013). *Volatile Social Movements and the Origins of Terrorism: The Radicalization of Change*, Plymouth: Lexington Books.
- Shavit, Uriya. (2016). *Winter, Ofir. Zionism in Arab Discourses*, Manchester: Manchester University Press.
- Syed, M.H. (2002). *Islamic Terrorism: Myth Or Reality*, Vol. 2, Delhi: Kalpaz Publications.
- Trager, Eric. (2011). *The Unbreakable Muslim Brotherhood: Grim Prospects for a Liberal Egypt*, Foreign Affairs, The Washington Institute, 90(5): 114-126.
- Vidino, Lorenzo. (2010). *The New Muslim Brotherhood in the West*, New York: Columbia University Press.
- WO 201/2647, (1944). *The Moslem Brotherhood: Political Intelligence Paper*.
- Zainur Rashid Zainuddin & Mohamad Hussaini Razali, (2004). *Palestin: Meniti Rentetan Sejarah*, Seri Kembangan: Taawun Medi Resources.

Dr. Ahmad Dzulfahmi Muhamad

Bahagian Sejarah
Pusat Pengajian Pendidikan Jarak Jauh,
Universiti Sains Malaysia,
11800 USM
Pulau Pinang
dzulfahmi@usm.my

Profesor Dr. Kamaruzaman Yusoff

Akademi Tamadun Islam
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Teknologi Malaysia,
81310 Johor Bharu,
Johor Darul Takzim
y.kamaruzaman@utm.my